

388. Nyergesújfalu, Sánc-hegy (KÖH 2445)

(Komárom-Esztergom megye) Rő

A 2009. március 23–30. között végzett próbaásatás a rézsű és a sziklafal stabilizációs munkálataihoz kapcsolódott. A Sánc-hegynél csupán a koronaélén folyt földmunka, ahonnan a közút felőli sziklafal törmelékeit tisztították le. A vízszintesre kialakított gépbeállítások helyeit vizsgáltuk meg; ill. a koronaélén kialakított, gyalogosoknak tervezett sétaút földmunkáit felügyeltük. Utóbbi helyen csak talajjegengetés volt, minimális földmunkával. A korábbi, évtizedes rablógödröket is visszatemetítettük.

A munkák során kitermelt falalapozásoknak csupán az omladékaik kerültek elő. Újkori beavatkozások nyomán (Rákóczi-kori földvár beljebb, a hegytetőn) a humuszban és a humusz alatt is bolygatott talajt találtunk.

Fémkeresővel átvizsgálva a frissen megbolygatott talajt, 5 római pénz került elő, egy díszített római bronztű, plasztikus díszű terra sigillata töredéke és szemcsés anyagú római edénytöredékek, teguladarabok.

Munkatárs: Merczi Mónika régész-antropológus.

TARI EDIT

389. Nyírbátor, Gyékényes (KÖH 65494)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U

2009. szeptember 8–9-én megelőző régészeti feltárást végeztünk az Új Barázda Tsz-től K-re, külterületen (0207/3–4 hrsz.) fekvő lelőhelyen, biogázvezeték nyomvonalán. A 200 m hosszú, 2 m széles árokban csak egy helyen sikerült megfigyelni és feltárni régészeti leletanyagot. Az árok D-i harmadában 5 objektum került elő a neolitikum időszakából. Az objektumok közül egy sekély gödröt a gép a humusztörés során megsemmisített, de a belőle előkerült cserepek kétségtelenné tették a lelőhelyhez való tartozását. A többi négy objektum, mely részben a falba „lógott”, szintén gödör volt. Az előkerült viszonylag kevés cserép közül kiemelkedik néhány darab, amelyeken festésnyomot figyeltünk meg.

A gázvezeték folytatásában – a dombot átszelő, Nyírbátor–Nyírpilis műút D-i oldalán – 2 m szélességben még további 40 m-t kutattunk. Ennek során régészeti objektumot nem figyeltünk meg, mindössze egy marék – szintén a korszakba tartozó – cserepet tudtunk összegyűjteni. Az említett dombháton levő lelőhelyet a domb részbeni lekopása, valamint a mezőgazdasági munkák szinte teljesen megsemmisítették.

Munkatársak: Pintye Gábor régész, Bocz Péter, Kiss László és Szmolár Edit.

JAKAB ATTILA

390. Nyírbátor, Kossuth utca 22. (KÖH 32025)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á, Kú

A Történelmi sétánynak nevezett területen 2009. október 19–30. között leletmentést végeztünk a leendő

sétány területén fektetendő vízvezeték nyomvonalán, ill. környékén. Ennek során feltártuk egy leégett Árpád-kori ház(?) jelentős részét, valamint egy Árpád-kori gödröt. Előkerült továbbá egy 16. századi gödör, melynek leletanyaga közül említést érdemel egy szívsmotívumos csat, valamint két érme. Ezek egyike II. Ulászló egy hamis, míg a másik Szapolyai János 1529-ben vert érméje. Feltártunk egy 16–17. századi gabonásvermet, melyben egy faragott, kormos követ találtunk, amelyik valószínűleg a közelben található minorita templommal áll összefüggésben.

JAKAB ATTILA

391. Nyírbátor, minorita templom és kolostor (KÖH 32025)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kk, Kú

2009. április 9–29. között régészeti kutatást végeztünk azzal a céllal, hogy világossá tegyük az építőipari kivitelezés számára a föld felszíne alatt húzódó falvonulatok helyét, hogy további adatokat gyűjtsünk a templomhajó és a toronyelőtér É-i oldalának, valamint a középkori kolostorszárnynak kialakítására vonatkozóan. Kutatóárkainkat és szelvényeinket úgy tűztük ki, hogy azok ne essenek egybe a 2008. évi ásatás szondáival és az 1988. évi feltárás kutatóárkaival.

A 2009. évi kutatás során megállapítottuk, hogy az É-i szárny K-i részének és a K-i szárnynak az alapfalai összeépültek, vagyis azonos koncepció részei. A 'Q' kutatóárkban talált tufadarabok (valamint az 1750 után felépített D-i folyosószárny lábazatában lévő, másodlagosan beépített kötömbök és egy 1988-ban talált építészeti emlék) arra utalnak, hogy a középkori kolostor bizonyos szerkezeti elemei faragott kőből készültek. A kolostor pusztulása után a területen még folyt a temetkezés, ennek dokumentumai az 'F' kutatóárkban előkerültek, a középkori falazatot roncsoló csontvázak. Megállapítottuk, hogy a 4. sz. újkori helyiség alapfalai után előkerült csatorna K felé nyitott volt, beszakadt boltozatának hosszabb szakaszát feltártuk a 'K' szelvényben.

BALÁZSIK TAMÁS – JUAN CABELLO – NÉMETH PÉTER

392. Nyírbogdány, Kőrösi Csoma Sándor utca (KÖH 70803)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, Kö

2009. március 3-án régészeti helyszínelést végeztünk Nyírbogdányban. A településrendezési munkálatok következtében változással érintett terület a nyírbogdányi Fő utcától Ny-ra, a település DNy-i részén, a Kőrösi Csoma Sándor utca D-i oldalán húzódó É–D irányú homokháton fekszik. A körülbelül 200 m széles és 400 m hosszú terület, az általános iskola udvarát, az udvar mögött Ny-i irányban elnyúló, mély, vízjárta részeket foglalta magába. A kutatandó területhez tartozott még az iskolától É-ra fekvő, a katonai térkép szerint az 1970–80-as években még beépített terület is, melyen

jelenleg a helyi piac, és néhány elplanírozott ház helyre-
osztódik. A rossz megfigyelési körülmények ellenére
több császárkori szarmata, középkori, ill. újkori cserepet
gyűjtöttünk.

Munkatársak: Istvánovits Eszter, Tompa György
régészek; Bocz Péter és Svédáné Karácsonyi Judit.

SCHOLTZ RÓBERT

393. Nyíregyháza-Felsősi, Gyöngyösi-tanyától ÉNy-ra

(KÖH 74019)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza

2009. március 19-én lakossági bejelentésre helyszíni
szemlét végeztünk a Gyöngyösi-tanyától ÉNy-ra fekvő
dombháton, ahol állítólag embercsontok kerültek elő
szántáskor. A helyszínen a frissen szántott dombhát
lekopott tetején embercsontokat találtunk, s nem messze
tőle szintén került elő néhány szórvány embercsont.
Egyéb helyeken nem találtunk sírra utaló jeleket, igaz a
dombhát többi része még nem is kopott le. A sírok kör-
nyékén nem került elő korhatározó lelet, de a dombhát
többi részén szórványosan császárkori kerámiát lehetett
gyűjteni. Így a területen egy ismeretlen korú császárko-
ri(?) temetővel, valamint egy császárkori teleppel kell
számolnunk.

Munkatársak: Németh Péter régész, Bocz Péter
technikus, Kiss János, Nagy Tamás.

JAKAB ATTILA

394. Nyíregyháza, Felsősi határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á, Kk

2009. február 6-án helyszíni szemlét tartottunk Felsősi-
ma határában, célunk a település középkori templomá-
nak felkutatása volt. Ennek helyét az egykori Ságvár
Tsz. mellett Istvánovits Eszter 1992-ben már megnézte,
s valószínűsítette itt is a templom meglétét, de akkor a
területet borító növényzet miatt bejárni teljesen nem
tudta. A környéken két lelőhelyet is találtunk.

Cselovszki-tanyától K-re, sörpalackozó (KÖH 59106):
A területen – a környék legmagasabb pontján – levágott
lucerna tarlót találtunk. A nagyjából Ny–K irányú domb-
hátat egy csatorna vágta ketté, melynek É-i oldalán nagy
mennységű terméskövet és szórványos embercsontot
találtunk. Ez és a templom helyének geodéziai transz-
formációja – ami a II. József-féle térkép alapján történt
– bizonyosra vehető, hogy itt állt a település középkori
temploma, melyet a csatorna teljesen vagy részlegesen
megsemmisített.

Ungvári-tanyától D-re (KÖH 65502): A templom
szűkebb és tágabb környezetében nagy mennyiségben
kerültek elő Árpád-kori és középkori cserepek, az egykori
Sima település maradványai.

Munkatársak: Lukács József régész, Bakos János,
Bocz Péter technikusok.

JAKAB ATTILA

395. Nyíregyháza-Oros, Kánya-hegy-dűlő

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, H

2009. október 29. és december 11. között szondázó felmé-
rést végeztünk áruháza építését megelőzően, 9178 m²-en.

A lelőhely Nyíregyházától K-re fekszik, a várost elke-
rülő 403. sz. és a 41. sz. főút találkozásánál. Keletről egy
kisebb vízfolyás határolja, felszíne egyenetlen. Korábban
a nyíregyházi Jósza András Múzeum által végzett terep-
bejárások során hét lelőhelyet lokalizáltak az építkezés
által érintett területen.

A kutatásra kijelölt területen 27 K–Ny és 2 É–D
irányú szondát húztunk. Egy kivételével 2 m szélesek
voltak, csak egy szonda érte el a 6 m-es szélességet.

Munkánk során 342 objektum folytja jelentkezett.
Az 50. sz. lelőhelyet nem érintette a kutatás. A 324. sz.
lelőhelyen (KÖH 69567) (beletartozik a 170. sz. lelőhely
is, KÖH 38880, mivel pontos határuk nem állapítható
meg) 60, a 325. számún 64, a 326. számún 105, a 171.
számún 22, a 323. számún 69 objektum folytja került
elő. Az objektumok főleg a magasabban fekvő részen
összpontosultak, a dombok közti mélyedésekből alig ke-
rült elő. Az építési terület D-i ill. ÉK-i részén a régészeti
objektumok sűrűsödését figyeltük meg.

A beruházás déli részén fekvő 170., 324. sz. lelőhe-
lyek és részben a 325. sz. lelőhely összetartoznak a 403-as
és a 41-es főút építése során korábban feltárt, a szarmata
korszakra tehető teleppel, a régészeti jelenségek ezen a
részen egy egybefüggő egységet alkotnak. A régészet
által érintett terület magába foglalja az 50. sz. lelőhelyet,
de mivel építkezés nem fogja érinti ezt a részt, szondá-
kat itt nem húztunk. A kutatások során szórványosan
bronzkori leletek is jelentkeztek. Műszerrel több fémlélet
is előkerült ebből a térségből.

A 325. sz. *lelőhely* (KÖH 69569) K-i és ÉK-i felében
régészeti objektum nem került elő. A Ny-i oldalon a 325.
sz. és a 326. sz. lelőhely között az objektumok ritkábban
helyezkedtek el, majd a 326. számú *lelőhely* (KÖH 69571)
területén egy sűrűbb, nagyszámú régészeti jelenségekkel
tarkított terület következett, amely főleg telepobjektu-
mokat foglalt magába (szarmata és bronzkori), de egy
körárkos szarmata temető sírjai is előkerültek.

A 171. sz. *lelőhely* (KÖH 38882) K-i felében az objek-
tumok ritkán helyezkedtek el. A lelőhely Ny-i felén, a
már említett objektumoktól egy nagyobb, üres térséggel
elválasztott, jelenségekkel sűrűn fedett rész található,
keltező leletanyag nem került elő.

A 323. sz. *lelőhely* (KÖH 69565) ÉK-i felében egy
objektumban gazdag rész jelentkezett, a telepobjektumok
mellett 2 sír folytja is előkerült. A lelőhely közepétől D-i
irányban egy hosszabb, kisebb intenzitású terület után
a lelőhely D-i végénél ismét egy objektumokban gazdag
terület következett, amely a már korábban is tárgyalt
bronzkori és szarmata területéhez kapcsolódik. A lelőhely
ÉNy-i felében folytatódott a 171. sz. lelőhelyen észlelt
objektumok sora. A lelőhely középső részének Ny-i fele
régészeti jelenségeket nem tartalmazott. A műszeres
kutatások során kisebb fémtárgyak kerültek elő.